

החברותא

בס"ד ערש"ק פ' צו ט"ז אדר ב' תשס"ג

החברותא בשאנן פנימי לתורים גליון מס 197

פצצות יקרים

זאת תורת העולה היא העולה (ו. ב.) מוכא בספר תולדות יעקב יוסף ששמע מהבעש"ט זיע"א בשם הרמב"ן שאמר לבנו אם אחר הלימוד מרגיש בעצמו איזה התעלות בידא ועבודת השי"ת אז יידע שתורתו לשמה, וזהו זאת תורת העולה היא העולה - כלומר אם מרגיש אחר איזה התעלות...

היא העולה על מוקדה על המזבח כל הלילה, (ו. ב.) אי אפשר לאדם להגיע להתעלות אלא ע"י מסירות נפש על מוקדה על המזבח, וא"א להגיע לגלוי האור אלא כשמכיר שהולך בחושך - כל הלילה, רק אז זוכים לאש המזבח תוקד בו...

מדו בר והרים את הרשן ושמו אצל המזבח (ו. ג.) מדו בר מדתו התבודדות - וגם יתעסק בצרכי ציבור והרים את הרשן - יעלה וירם את פחותי העם. ושמו אצל המזבח יחברם ויקשרם בקדושת המקדש ויעלום לקדושה. (תת"ס)

והרים ממנו בקומצו מסולת המנחה וגו' (ו.ת.) ממנו אותיות ממון. והרים ממנו. אם תורם ממנו בהרחבה לצדקה, בקומצו ולעצמו הוא מקמץ או עוברתו נחשבת כסולת המנחה. (אמרי חיים)

במקום אשר תשחט העולה תשחט החמאת (ו.יח.) הכתוב בא להורות גודל מעלת הבעל תשובה שלא יהיה מדוכא בגלל עוונותיו. כמו שאומר הרמב"ם שלא יחשוב הבע"ת עצמו מרוחק מה' אלא במקום שתשחט העולה, אשר מביאה הצדיק הגמור תשחט החמאת שמביאה הבעל תשובה ויתקבל כרצון לפני ה' (מעגלי צדק)

וזאת תורת האשם קודש קדשים הוא (ו.ז.) אחו"ל לעולם ילמד אדם שלא לשמה ומתוך שלא לשמה בא לשמה. לכאורה קשה אם לומד לעולם שלא לשמה איך יבוא ללשמה? אלא פירושו שאם אדם חושב תמיד שהוא לומד תמיד שלא לשמה וצריך לתקן מעשיו, זהו האיש שלומד לשמה... וזה שנרמז כאן זאת תורת האשם - היינו זאת התורה שלומד ושמים את עצמו שלומד שלא לשמה זה קודש הקדשים וזהו תורה לשמה. (בית אפרים)

לכל בית אהרן תהיה איש כאחיו (ו.י.) דברים אלו מוסר לכהנים בתור מנהיגי הדור שכל אחד מישראל יהיו שווים אצלם, וזהו לכל בני אהרן - יהיה איש כאחיו ולא יתרון לאחד על חבריו. (תפארת שלמה)

זה הדבר אשר צוה ה' לעשות (ת.ה.) לא נאמר בפסוק מה צוה ה' לעשות, ברם בפסוק ג' נאמר ואת כל העדה הקהיל אל פתח אהל מועד, וכתב רש"י זה אחד מן המקומות שהחזיק מועט את המרובה, ללמד שכל אימת שבנ"י חיים באחדות ואהבה יכול המועט להחזיק את המרובה. (תרי"צ תר. מבנין)

ואת הקרב והכרעים רחץ במים ויקטר משה את כל האיל המזבחה וכו' (ח כ"א) גם עבודת רחיצת נקיון הקרבים נעשה ע"י משה בעצמו כי אין גבהות לפני המקום. ולא היה אצל משה כל הבדל בין רחיצת הקרבים לבין ויקטר משה את כל האיל המזבחה...

ויהי ביום השמיני קרא משה לאהרן ולבניו ולזקני ישראל (מ. ב.) דע כי העושה דבר כזה שיתן גדולה הנודעת לו - לזולתו לו יהיה אחיו, כאשר יתחייב לעשותה לא ישלם בנפשו עשותה בג' שלמיות הא' שיעשנה במהירות הב' בצירוף בחינת ההדרגות שישנם בדבר הג' עשית הדבר בפרסום לפני רבים. וזהו ויהיה ביום השמיני בוריות. קרא משה לאהרן ולבניו - הרחקת הדרגות. ולזקני ישראל בפרסום בפני רבים. וזה יורה על שלמות הרצון לעשותך רצונו יתברך ולכפות הרגשותיו.

ואת החסידה (י"א י"מ) פרש"י חסידה זו דיה לבנה ונקראת חסידה שעושה חסד עם חברותיה במוזנות. ותמוה א"כ מדוע נמנות החסידה בין העופות הטמאת. הרי לפי הרמב"ן ז"ל כל העופות הטמאות אכזריות? בהם זה הוא סימן מובהק לטומאה. אם עושים חסד רק עם חברים עם אנ"ש סימן טומאה הוא לה. (תרושי הדי"ם)

והתקדשתם והייתם קדושים (י"א מ"ד) אם תשתדלו לדמות עצמכם לקדושים סופכם והייתם קדושים תזכו לס"ד להיות קדושים באמת כי מתוך שלא לשמה בא לשמה. (בית אפרים)

שיחת הרא"ש י"ז אב תשכ"ט, נכתב ע"י הר"פ כפ' הבנות.

חלל הפנוי

בכל עת ובכל שעה גם עוברים השלב של תוהו ובוהו. וכן קיים המושג "חלל הפנוי" בכל תהליך ותהליך בהתחדשות הבריאה, אלא שהמושג "חלל הפנוי" מתחבר למושגי האנוש, כמאה"כ: מה אנוש כי תזכרנו וכן אדם כי תפקדנו (תהלים ח) כלומר בהכרתו שלבי חלל בקרבי (שם קט), דהיינו שהאדם מכיר שהדמיונות המה המקיפים את הבריאה ולכך אינו מתלהב במחשבה שיש לבריאה איזה ערך עצמי הנראה כאושר ועושר, גבורה וחכמה. ובעיקר שאינו מתלהב מהכבוד המדומה.

בני אדם עשויין להתחבר למושג "תוהו ובוהו" ועשויין להתחבר למושג "חלל הפנוי". הדבר תלוי בהתיחסות האדם אל הבריאה. כאשר רוצה להתחבר לבריאה הפיזית מתעורר אצלו המושג "תוהו ובוהו" באמצעות הכח ה"היולי" שהוא הרגשת הריקנות, ההרגשה המפחידה כי אין לו כל אחיזה באמצעים הטבעיים כי מתגלה לאדם בכל עת שהבריאה המומחשת כולו דמיון. אבל כאשר האדם מתעורר בעצמו בהתבודדות ובהתבוננות מתמדת מה אנוש כי תזכרנו וכן אדם כי תפקדנו, אז מתחבר האדם אל ה"לבי חלל בקרבי" ואז נשען על הרבש"ע כגמול עלי נפשי (שם קל"א) וממילא אינו נמצא בהרגשה של פחד כלל, אדרבה התחושה של מה אנוש כי תזכרנו - לבי חלל בקרבי מביאהו להיות בטל ומבוטל לרבש"ע בתכלית הבטול ואז אין לך אושר גדול מזה. תחושתו להיות בחיק הרבש"ע כתחושת התנוק בחיק אמו...

הדרך להגיע לחלל הפנוי באמצעות מה אנוש

הרא"ש נשאל אם יש הבדל בין המושג "תוהו ובוהו" (בראשית א. ב) למושג "חלל הפנוי" המובא בספרי חסידות וקבלה. ענה הרא"ש בזה"ל: "סאיז איין תורה און איין רבש"ע" (תורה אחת ורבש"ע אחד). ההגדרה "תוהו ובוהו" באה בתחילת הבריאה כאשר עדיין לא היתה לבריאה כל לבוש, ולא היה שייך לתת להגדרה זו משלים ומחיצות. הלשון "תוהו ובוהו" בהגדרתה המופשטת תמהין והשתוממות. כלומר משתוממים על הריקנות שבה. אמנם ההגדרה "חלל הפנוי" מטרתה לתת בטוי לאפסיות של הבריאה הנראית מומחשת, ואפסיותה כלפי מי שאמר והיה העולם. וככל שהבריאה יותר מתקדמת שייך יותר לתת הבטוי "חלל הפנוי" מאשר הבטוי תוהו ובוהו. מפני שהאדם כשהגיע לאיזה השגה במהלך החיים. הוא כבר רואה אור וחשך. הוא כבר שם לב לחלוקה שבבריאה כגון: דומם צומח חי ומדבר או אש רוח מים ועפר, או לפי הדרגות אצילות בריאה יצירה ועשיה וכד'. תפקיד האדם להכיר שכל מציאות הבריאה הנראית אינה מציאות מוחלטת אלא אחיות עינים, וכשמתבונן בהתבוננות אמיתית מגלה שאין עוד מלבדו יתברך וכל המחשבות דבורים ומעשים מאתו יתברך, וממילא כל הבריאה הנראית אינה אלא לבושים מהאלוקות.

המושג "תוהו ובוהו" קיים עד היום הזה כי בה ההגדרה בהתחדשות המתמדת של הבריאה כמ"ש: המחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית. וכמו שבמעשה בראשית התהוות הבריאה היתה בבחינת והארץ היתה תוהו ובוהו וכו' כך בהתחדשות הבריאה שבכל יום

שיחת קודש ממור הרא"ש שליט"א

המשך טעמי קודם

197
א

וממילא ולבי הגיע לבחינת חלל - כלומר חלל הפנוי בקרבי שהוא במציאות והוא המציאות הנקרא אדם - אנוש, והיינו שהאדם הגיע בהכרה למה אנוש כי תזכרו ובן אדם כי תפקדנו שהוא בטול המציאות העצמי, וזה שיש בכל זאת איזה מציאות אינו אלא מציאות הוי" ב"ה - זה החלל הפנוי שבקרבי. כאשר האדם מגיע ללבי חלל בקרבי שהוא החלל הפנוי מתעורר בו האור הגנוז בבחינת: כל זמן שהנשמה בקרבי מודה אני לפניך (ברכת אלוקי נשמה) - לכאורה צ"ב איך מתחבר הלבי חלל בקרבי - חלל הפנוי לכל זמן שהנשמה בקרבי נשמת האדם? אם נאמר שנשמה הוא חלק מהמציאות של הבן אדם נמצא שהחלל אינו פנוי לגמרי כי נמצאת שם נשמת האדם, ואיך ניתן לומר חלל הפנוי כשנשמת האדם נמצאת שם? אלא שבאמת נשמת כלל ישראל והמלוי בחלל הפנוי היינו הך כמו שאמר הזה"ק אורייתא קוב"ה וישראל חד הוא (הכוונה לנשמת כלל ישראל) (ח"ג עג).

נשמת האדם חצובה תחת כסא הכבוד ואינו מתערב כלל עם העולם הגשמי כמו שאומרים בתפלה: אלוקי נשמה שנתת בי טהורה היא, אתה בראתה, אתה נפתתה בי, ואתה משמרה בקרבי וכו'. כל תפקיד הנשמה הוא לשמר את הגוף שנוצר מהעפר [כמו שכתוב וייצר ה' אלוקים את האדם עפר מן האדמה ויפח באפיו נשמת חיים ויהי האדם לנפש חיה (בראשית ב. ז), פרש"י שנתוסף בו דעה ודבור]. כי מבחינת הגוף כאשר האדם מגיע להכרה שלית ליה מגרמי כלום אפס אפסים נעשה מהגוף מצב של אין ללא כל אחיזה. ואיך בכל זאת האדם מחזיק מעמד, בתוך מצב האין שבו? אלא שהקב"ה המחדש בטובו

וכו' הוא ע"י ההכרה הברורה של לבי חלל בקרבי. והוא בזה שמכיר את המציאות האפסי באמת שכל התרגשות הלב מבוססת על כלום וכלום. והוא בכח ההתמדה בהתבודדות ובהתבוננות עד שממחיש בפועל ממש שלבי - דהיינו התרגשות הלב חלל בקרבי - דהיינו חלל ממש "גארנישט און גארנישט" (כלום וכלום) אבל מאחר שבקרבי יש בכל זאת איזה אנוש מסוים שעליו מוגדר הלשון "בקרבי" ואיך יכול להתחבר החלל והקרבי ביחד, הלא החלל הוא אפסיות מוחלטת, ואיך יכול להיות מושג של בקרבי? אמנם האמת שהחלל אינו חלל ממש. החלל הריקני הוא רק כלפי בני האדם אשר לגביהם האלוקות הוא בבחינת חלל ריקנות כי השי"ת אינו גוף ולא ישיגוהו משיגי הגוף ואין לו שום דמיון כלל, וכאשר האדם מגיע להכרת החלל אפסיות מוחלטת בהרגשת הלב מתברר לו בתכלית הבידור המושג "חלל הפנוי" שהוא מציאות הבורא יתברך שמו שברא העולם ברצונו הפשוט. כמו שאומרים בתפלה אתה הוא עד שלא נברא העולם אתה הוא משנברא העולם, אתה הוא בעולם הזה ואתה הוא לעולם הבא, כך שאין שום השתנות ממציאות אלוקי לאחר שנברא העולם. לפיכך כל מה שנראה כדבר טבעי, וכל מה שניתן לכאורה להמחיש וכו' אינה מציאות כלל וכלל כלפי מציאות הוי" ברוך הוא. כאשר יש נכונות באדם לבטל את כל הישות העצמית שלו כלפי הישות האמיתית שהוא רבש"ע אז יכול האדם להתחבר לחלל הפנוי בלתי לה' לבדו שנברא העולם. כסא הכבוד.

לפי"ז יתפרש הפסוק ולבי חלל בקרבי כך: כי עני ואביון אנכי, הנני מגלה את העניות והאביוניות שבי כלומר את האפסיות שלי

שיחת קודש ממו"ר הרא"ש שליט"א

197
ד

המשך מעמ' קודם

אין מקום להתגלות השראת השכינה בבחינת כל זמן שהנשמה בקרבי מודה אני לפניך. לכן תלוי הכל בהכרת השפלות האמיתי, נשמת כלל ישראל אינו מתגלה כיחידה בפני עצמה, כי אם היתה מתגלה כיחידה בפני עצמה "ערוערט המציאות פאר זיך" (נעשה מציאות בפני עצמה) והרי הקב"ה בלתי לה' לבדו. אלא שנשמת כלל ישראל כלול באור הגנוז אשר בה מתעורר בחינת כל זמן שהנשמה בקרבי. ואור הגנוז הוא אור התורה בבחינת כי נר מצוה ותורה אור, כך שאורייתא קוב"ה וישראל חד הוא אינם שלשה חלקים אלא אורייתא הוא קוב"ה וישראל הוא אורייתא שהוא קוב"ה. ורק לגבי הנבראים נראים כמתפצלים לג' חלקים.

אמר הכותב: בהזדמנות אחרת הסביר הרא"ש את ההבדל בין מצוה לאור התורה כהסבר על מאה"כ כי נר מצוה ותורה אור (משלי ו) מצוה הם קיום המצוות באופן מעשי הכוללת למוד התורה. ותורה אור הכוונה לאור הגנוז המקרין משורש הבריאה - כסא הכבוד אל הבריאה. האור הזה גנו הקב"ה שלא יוכלו להשתמש בו רק צדיקים המתחברים לנשמת כלל ישראל.

בכל יום תמיד מעשה בראשית הוא הנותן חיות לגוף באמצעות הנשמה הטהורה החצובה מתחת לכסא הכבוד, והיא זאת שנתת בי והיא זאת שמשמרה בקרבי, כך שהאדם בתחושותיו הגופניים לית ליה מגרמי כלום, וכל החיות הוא אך ורק מהנשמה שנתת בקרבי, ועל זה אומרים כל זמן שהנשמה בקרבי מודה אני לפניך. כלומר כל זמן שאני מבין שמצדי אין לי כלום וכל החיות החומרי שלי אינו אלא בכח הנשמה שנתת בקרבי אז מודה אני לפניך שהכל מאתו יתברך שמו.

לפי זה יובן הקשר בין מה אנוש כי תזכרנו היוצר את הלבי חלל בקרבי, לנשמת כל חי שהקב"ה נפח בגוף האדם ומשמרו בקרבנו. והוא בהתחברות בין שני החלקים היוצר את הבנת הענין של לבי חלל בקרבי - חלל הפנוי - בלתי לה' לבדו.

כל הענין תלוי בעיקר ע"י הכרת השפלות האמיתית כי בלי הכרה זו לא שייך כלל להאחו באלוקות. כל זמן שהאדם אוחו באיזה נקודה - דקה מן הדקה - מאיזה אחיזה חומרית אינו נכלל בכלל "מה אנוש". וממילא לא נמצא במצב של "לבי חלל בקרבי" וממילא

שהשמחה במעונם

הר"ר משה חופיק ומשפ' לאירוס' הבן
הר"ר גרשון כהן ומשפ' לנשואי הבן
משפ' ק"י לנשואי הבת
הבה"ח ישראל כהן לנשואיו

ח"ל ע"י
משרכת וחברותא
רח' שני 3
02 - 5829688 ☎
02 - 5325477 :פקס
ת.ד. 5080
ירושלים 91050

כוס תזכומים

להר"ר יעקב אל הי"ו

על פטירת אמו מרת מרים בת אסתר ע"ה

